

20 Ιανουαρίου 2019

Οι λούστροι με τα κασελάκια. Οι αφανείς ήρωες της βιοπάλης στην πληγωμένη Ελλάδα του '50. Γιατί είχαν πάντα δουλειά

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Τα παιδιά με τα κασελάκια, οι μικροί αγωνιστές της καθημερινότητας στη μετεμφυλιακή εποχή πάλευαν για να βγει το μεροκάματο. Με όπλα τα βερνίκια και τις βούρτσες οι νεαροί λούστροι γυάλιζαν και έβαφαν τα παπούτσια των Αθηναίων.

Στις αρχές της δεκαετία του '50 η Ελλάδα είχε μια διαλυμένη οικονομία μετά από σχεδόν 10 χρόνια συγκρούσεων. Η ανεργία ήταν μεγάλη και η επιχειρηματικότητα σχεδόν ανύπαρκτη. Οι άνδρες που ήταν και οι μόνοι εργαζόμενοι ασκούσαν επαγγέλματα που δεν απαιτούσαν σπουδές. Ο λούστρος ήταν ένα από τα επαγγέλματα που συνδέθηκαν με τη βιοπάλη.

Οι λούστροι της βιοπάλης

Χιλιάδες παιδιά βοηθούσαν με αυτόν τον τρόπο τις οικογένειες τους να επιβιώσουν. Διαχωρίζονταν μάλιστα σε αυτούς που γυάλιζαν τα παπούτσια για να επιβιώσουν και σε αυτούς που έκαναν τη δουλειά προσωρινά και για συγκεκριμένο λόγο. Όνειρο τους ήταν να σπουδάσουν και με αυτόν τον τρόπο μάζευαν χρήματα για τα βιβλία και τα δίδακτρα καθώς η παιδεία δεν ήταν δωρεάν.

Ήταν «τα παιδιά με τα καθαρά πρόσωπα που δεν μπορούσαν να βρισκονται στο σχολείο, που οι γονείς τους βρίσκονται... Κάποιοι σκοτωμένοι στον Εμφύλιο, άλλοι μετανάστες στη Γερμανία, κάποιοι σε μια δουλειά που δεν επαρκεί για να τα θρέψει. Παιδιά που κοιτάζουν με τόλμη στο αβέβαιο μέλλον τους, παιδιά που το

πανεπιστήμιο τους είναι εξ' ανάγκης ο δρόμος».

Με μια προσέγγιση πολιτική ο Άρης Μαραγκόπουλος στο νέο του βιβλίο «Η άλλη Ελλάδα: 1950-1965» περιγράφει το προφίλ της μετεμφυλιακής καθημερινότητας. Σε αυτήν αναδεικνύονται καθημερινοί αγωνιστές. Στο λεύκωμα που δημιούργησε και βασίστηκε στο φωτογραφικό αρχείο του Κωνσταντίνου Μεγαλοοικονόμου περιγράφει με σαρκασμό και ενίοτε σκωπτικά το προφίλ της τότε Ελλάδας.

Πρωταγωνιστές είναι οι αγωνιστές για την επιβίωση. Μικροί και μεγάλοι μπροστά στο φακό του Μεγαλοοικονόμου, γίνονται μάρτυρες της εποχής τους, με ένα μειδίαμα αμήχανο ή ακόμη και ειρωνικό, το οποίο δεν μπορεί να κρύψει τη μιζέρια της δυσβάσταχτης καθημερινότητάς τους.

Φωτογραφικό αρχείο του Κωνσταντίνου Μεγαλοικονόμου. Η φωτογραφία κοσμεί το βιβλίο του Αρη Μαραγκουδάκη «Η άλλη Ελλάδα 1950-1965»

Λούστροι δεν ήταν μόνο νεαρά αγόρια, αλλά και άνδρες μεγάλης ηλικίας, που ήταν στην κορυφή της ιεραρχίας και επιβάλλονταν στους πιτσιρικάδες. Συνήθως οι λούστροι είχαν συγκεκριμένο στέκι. Επέλεγαν ένα συγκεκριμένο, στρατηγικό σημείο, το οποίο διατηρούσαν βασιζόμενοι στο νόμο της πιάτσας. Αλλοίμονο στον μικρό που θα έπιανε το στέκι του μεγαλύτερου ή δεν τηρούσε τις σωστές αποστάσεις.

Η αρχοντιά στο λουστράρισμα και οι άγραφοι κανόνες

Οι λούστροι είχαν πάντα δουλειά, καθώς υπήρχαν ατελείωτοι χωματόδρομοι που λέρωναν τα παπούτσια. Το μαύρο δερμάτινο ή καφέ σκούρο παπούτσι ή το σκαρπίνι ήταν χαρακτηριστικό για τον άνδρα της εποχής γι' αυτό και έπρεπε πάντα να είναι λουστραρισμένο. Όταν οι κύριοι επέλεγαν μία έξοδο στο θέατρο, φρόντιζαν πάντα την εμφάνιση τους και έδιναν έμφαση στην καθαριότητα. Κυκλοφορούσαν με κοστούμι και τα παπούτσια ήταν πάντα γυαλισμένα.

Λούστροι κυκλοφορούσαν σε όλες τις γειτονιές των Αθηνών. Τριγυρνούσαν στα καφενεία και ο πελάτης του καφενείου με νεύμα καλούσε τον λούστρο για λουστράρισμα, ενώ ο ίδιος απολάμβανε τον ελληνικό του καφέ και διάβαζε την εφημερίδα.

Ο πελάτης απολάμβανε τη διαδικασία.

Αυτά τα λίγα λεπτά του χάριζαν μια δόση αρχοντιάς όσο φτωχός και αν ήταν. Κάποιος τον περιποιούνταν. Εκτός από τους πλανόδιους υπήρχαν και μικρές επιχειρήσεις με καθίσματα στο κέντρο της πόλης, στην οδό Αθηνάς, όπου οι κύριοι κάθονταν υπομονετικά για να τους καθαρίσουν τα παπούτσια. Ο πελάτης άπλωνε το πόδι στη μπρούτζινη βάση από το κασέλι. Ο λούστρος δίπλωνε το μπατζάκι για να μη λερωθεί και τοποθετούσε χαρτόνια γύρω από το παπούτσι για να προστατέψει την κάλτσα. Ξεσκόνιζε με βούρτσα το παπούτσι, έβαζε χρώμα πάνω της και στη συνέχεια το άπλωνε πάνω στο παπούτσι.

Το σύνθημα για να αλλάξει ο πελάτης πόδι ήταν ένα ελαφρύ χτύπημα με τη βούρτσα. Επαναλάμβανε την διαδικασία και επέστρεφε στο πρώτο πόδι, που φυσικά ήταν το δεξί για να το γυαλίσει.

Η εικόνα του λουστράκου που μιλάει χαριτωμένα με τον πελάτη είναι μια κινηματογραφική καταγραφή στις ταινίες του Καίλα, αλλά μην ξεγελιέστε. Υπήρχαν πιο ανώδυνοι τρόποι κοινωνικοποίησης, μόνο που δεν γέμιζαν το στομάχι των πιτσιρικάδων.

Πηγή: mixanitouxronou.gr